

1.1 ความหมายของ "ครู"

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายคำว่า "ครู" ไว้ดังนี้
"ผู้สั่งสอนศิษย์ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525:
น. 168)

เปลื้อง ณ นคร (เปลื้อง ณ นคร, 2516: น. 89) ได้ให้ความหมาย
ของ "ครู" ในหนังสือพจนะ-สารานุกรมไทย ดังนี้

"ผู้มีความหนักแน่น
ผู้ควรแก่การเคารพของศิษย์
ผู้สั่งสอน"

Good, Carter V. (Good, 1973: p. 586) ได้ให้ความหมาย
ของคำว่า "ครู" (teacher) ใน Dictionary of Education ไว้ดังนี้

ครู คือบุคคลที่ราชการจ้างไว้เพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก
ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนหรือนักศึกษาในสถานศึกษาทั้งของรัฐ
และเอกชน

ครู คือบุคคลที่มีประสบการณ์หรือมีการศึกษามากเป็นพิเศษ หรือมีทั้ง
ประสบการณ์และการศึกษาก็เป็นพิเศษในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งที่สามารถทำให้คนอื่น ๆ
เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาได้

ครู คือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาชีพจากสถานฝึกหัดครู และ
ผ่านการฝึกอบรมซึ่งทางการได้รับรองแล้ว โดยได้รับประกาศนียบัตรทางการสอน

ครู คือบุคคลที่สั่งสอนอบรมคนอื่น ๆ

ส่วนคำว่า "อาจารย์" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

"ผู้สั่งสอนวิชาความรู้, คำที่ใช้เรียกหน้าชื่อบุคคลเพื่อแสดงความยกย่องว่ามีความรู้ในทางใดทางหนึ่ง" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525: น. 898)

Good (Good, 1973: p. 307) ได้ให้คำนิยามของ "อาจารย์" ไว้ดังนี้

1. ผู้สอนที่มีความรับผิดชอบในการสอนนักศึกษาให้เจริญก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการศึกษาที่กำหนดไว้
2. ผู้ให้ความรู้
3. ผู้สอนในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ที่มีตำแหน่งต่ำกว่าระดับศาสตราจารย์

ยนต์ ชุ่มจิต (ยนต์ ชุ่มจิต, 2531: น. 13) ได้เปรียบเทียบความหมายของคำว่า "ครู" กับ "อาจารย์" ดังนี้

ฐานความแตกต่าง	ครู	อาจารย์
1. รากศัพท์เดิม	ครู-คุรุ (บาลี-สันสกฤต)	อาจารย์-อาจารย์ (บาลี-สันสกฤต)
2. ภาษาอังกฤษ ใช้	teacher	instructor
3. ลักษณะการใช้ ในสมัยโบราณ	เรียกผู้สอนที่เป็นฆราวาส	เรียกผู้สอนที่เป็นพระภิกษุหรือเป็น หัวหน้าพระในพระพุทธศาสนา
4. ความหมายดั้งเดิม	เป็นผู้นำทาง เปิดประตูทาง วิญญูณของศิษย์ไปสู่คุณธรรม ชั้นสูง	ผู้ฝึกมารยาทหรือผู้ควบคุมดูแลให้ อยู่ในระเบียบวินัยกฎเกณฑ์ต่าง ๆ
5. ความหมายปัจจุบัน	ผู้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ศิษย์	ผู้สั่งสอนวิชาความรู้และอบรม ดูแลความประพฤติของศิษย์
6. การปฏิบัติหน้าที่	อบรมสั่งสอน	อบรมสั่งสอน
7. มาตรฐานการ กำหนดตำแหน่ง	ครู 1 - ครู 2 (ระดับ 1 - 2)	อาจารย์ 1 - 2 - 3 (ระดับ 3 ขึ้นไป)
8. สถานภาพ ทางสังคม	ผู้สอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา	ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา
9. คุณวุฒิ	ผู้สอนที่มีคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญา	ผู้สอนที่มีคุณวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
10. สถานภาพทางเพศ	ชาย - หญิง	ชาย - หญิง
11. ความเป็นคน	เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนสังคม	เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนสังคม

1.2 ประวัติและความเป็นมาของครูไทย

การศึกษาของไทยมีมาแต่โบราณกาล แต่ไม่มีหลักฐานปรากฏลักษณะการจัดการศึกษาในสมัยนั้น เริ่มมีหลักฐานในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี (พ.ศ. 1781 - 1921) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาแผนโบราณ มีวังและวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน วัดเป็นสถานที่เรียนของบรรดามุตรหลานขุนนางและราษฎรทั่วไป มีพระเป็นผู้สอน และมีสำนักราชบัณฑิตเป็นสถานที่เรียนเฉพาะเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการเท่านั้น

การศึกษาในสมัยกรุงศรีอยุธยา และสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น วัดยังเป็นสถานที่ให้ความรู้แก่ราษฎร โดยมีพระเป็นผู้สอน การศึกษาที่รัฐเป็นผู้จัด เพิ่งเริ่มมีในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงสนพระทัยในการศึกษาเล่าเรียนมาก ทรงสนับสนุนให้สตรีมีโอกาสเล่าเรียนหนังสือ โดยจ้างครูต่างประเทศมาสอนภาษาอังกฤษให้แก่เจ้านายฝ่ายใน

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้ตั้งโรงเรียนหรือ "โรงสกูล" เพื่อสอนมหาดเล็กทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน และโปรดให้หลวงสารประเสริฐ (พระยาศรีสุนทรโวหาร - น้อย อาจารย์ยางกูร) ปลัดกรมพระอาลักษณ์ เป็นครูสอนหนังสือไทย ในปี พ.ศ. 2413

ในปี พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดให้ตั้งโรงเรียนหลวงขึ้นในที่เดิม ซึ่งนับว่าเป็นโรงเรียนสอนหนังสือไทยแห่งแรกในประเทศไทย มีหลวงสารประเสริฐ เป็นอาจารย์ใหญ่ มีขุนนางและพนักงานในกรมพระอาลักษณ์เป็นครูสอน

นอกจากนั้น พระองค์ทรงโปรดให้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระบรมวงศานุวงศ์ มี นายฟรานซิส ยอร์ช แพตเตอร์สัน ชาวอังกฤษ เป็นครูใหญ่ และในปี พ.ศ. 2419 ครูใหญ่ได้ลากลับไปประเทศอังกฤษ

ในปี พ.ศ. 2422 ได้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นใหม่ที่พระราชวังเกษมสวนนันทอุทยาน มี นายเอส จี แมคฟาแลนด์ เป็นครูใหญ่

ในปี พ.ศ. 2424 ได้ตั้งโรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก ในปี พ.ศ. 2425 ได้ย้ายมาที่พระตำหนักสวนกุหลาบ มีหลวงโสภาทวารกิจ เป็นครูใหญ่

ในปี พ.ศ. 2425 ตั้งโรงเรียนท่าแฉลบที่มี นายแมคคาร์ซี ซึ่งเป็นช่างท่าแฉลบที่กรมพระกลาโหม เป็นครูสอน และได้ตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษสำหรับพระเจ้าลูกยาเธอ 4 พระองค์ คือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระจันทบุรีนฤนาถ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ กรมหลวงปราจิณกิติบดี และ กรมหลวงนครชัยศรีสุระเดช

ในปี พ.ศ. 2428 ได้ตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรทั่วไปเป็นแห่งแรกที่วัดมทรณพาราม

ในปี พ.ศ. 2430 ตั้งกรมศึกษาธิการ มีกรมหมื่นคำรงราชานุภาพ เป็นผู้บังคับบัญชา

ในปี พ.ศ. 2435 ได้ประกาศตั้งกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงธรรมการ) มีพระยาภาสกรวงศ์ (เจ้าพระยาภาสกรวงศ์) เป็นเสนาบดีคนแรก และเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม ในปีเดียวกัน ได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ มี นายเอช กรีนรอด เป็นอาจารย์ใหญ่ มีนักเรียนที่สำเร็จได้รับประกาศนียบัตรเป็นครูรุ่นแรกในปี พ.ศ. 2437 คือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (นายสนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) พระยาโสภาทวารกิจ (นายเหม ผลพันธ์ิน) และ นายสก ผลพันธ์ิน

ในปี พ.ศ. 2445 ได้ย้ายโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ไปตั้งที่วัดเทพศิรินทราวาส ชื่อว่า โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์

ในปี พ.ศ. 2446 ได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก ที่จังหวัดขอนแก่น สอนตามหลักสูตรครูมูล รับนักเรียนทั้งเมืองเข้าศึกษาเพื่อให้ออกไปเป็นครูตามหัวเมือง

ในปี พ.ศ. 2449 ย้ายโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์เทพศิรินทร์ไปรวมกับโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก และเปลี่ยนเป็นโรงเรียนประจำ มีหลักสูตรการเรียน

ในปี พ.ศ. 2450 เริ่มเปิดสอนนักเรียนฝึกหัดครูหญิง ซึ่งเป็นแผนกหนึ่งในโรงเรียนมัธยมสตรีวิทยา

ในปี พ.ศ. 2456 ได้ตั้งโรงเรียนสตรีฝึกหัดครู เป็นครั้งแรกที่โรงเรียนเบญจมราชาลัย

ในปี พ.ศ. 2471 กระทรวงธรรมการได้อโอนการฝึกหัดครูมัธยม ไปขึ้นกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้เปิดแผนกฝึกหัดครูมัธยมในคณะอักษรศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์

ในปี พ.ศ. 2480 การฝึกหัดครูหญิงได้ย้ายไปตั้งอยู่ที่โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย และนอกจากนี้มีโรงเรียนราษฎรอีก 3 แห่ง ที่ได้จัดการฝึกหัดครูประถม คือ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์ และโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ แต่ได้ยกเลิกไปในปี พ.ศ. 2487

ในปี พ.ศ. 2490 เปิดแผนกฝึกหัดครูการเรือนและฝึกหัดครูอนุบาลที่โรงเรียนการเรือนพระนคร และเปิดแผนกฝึกหัดครูมัธยมที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา วิทยาไท และเปิดฝึกหัดครูมัธยมศึกษาช่าง ที่โรงเรียนเพาะช่าง

ในปี พ.ศ. 2491 ได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูมัธยมอาชีพหัตถ์ช่างและหญิงขึ้นที่โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย วิทยาไท และได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถม-อาชีพศึกษาหัตถ์ช่างและหญิงขึ้นในปีเดียวกัน

ในปี พ.ศ. 2492 ได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงที่ถนนประสานมิตร

ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2435 - 2496 นี้ได้มีการตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในส่วนกลางเป็นการฝึกหัดครูชั้นสูง สำหรับครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนที่เปิดสอนระดับ ป.ป. (หลักสูตรครูระดับ-ประถม) มีอยู่ 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย โรงเรียนเพชรบุรี-วิทยาลัยสงฆ์ โรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โรงเรียนการเรือนพระนคร และโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ส่วนระดับ ป.ม. (หลักสูตรครูมัธยม) มีโรงเรียนการเรือนพระนคร

ในปี พ.ศ.2497 ได้ตั้งกรมฝึกหัดครู เพื่อรับผิดชอบงานใหญ่ 2 งาน
คือ งานอบรมครู และงานผลิตครู

ในปี พ.ศ.2498 ได้ตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา 2 แห่ง คือ วิทยาลัย
วิชาการศึกษาปทุมวัน พระนคร และวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน ชลบุรี

ในปี พ.ศ.2499 ได้ยุบเลิกหลักสูตรการฝึกหัดครูระดับ ป.ป., ป.ว.,
ป.ม. และเปิดหลักสูตร ป.กศ. แทนทั่วประเทศ

จะเห็นได้ว่าการผลิตครูระดับค่านั้นกินเวลาทั้งสิ้น 64 ปี คือตั้งแต่ปี
พ.ศ.2435 - 2499 ในปีเดียวกัน องค์การยูเนสโก ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่อง
การจัดโครงการฝึกหัดครูชนบท โดยให้โรงเรียนฝึกหัดครูอุบลราชธานีทดลองเป็นแห่งแรก
ต่อมางานฝึกหัดครูชนบทได้ขยายไปจัดทำในสถานฝึกหัดครูอื่น ๆ ทั้งหมด

กรมการฝึกหัดครู ได้วางโครงการ 16 ปี เพื่อจะผลิตครูให้พอกับความ
ต้องการของประเทศ เสนอคณะรัฐมนตรี โดยจะเริ่มโครงการในปี พ.ศ.2501
คณะรัฐมนตรีได้รับหลักการแต่ติดขัดว่างบประมาณของแผ่นดินไม่สามารถจะจัดสรรให้
ตามโครงการนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ได้พยายามเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการฝึกหัดครู
ให้เป็นการเรียนแบบระบบหน่วยกิตเป็นครั้งแรกในประเทศไทย นอกจากนั้นได้มีการ
ปรับปรุงคุณภาพของครูอาจารย์ ส่งเสริมครูอาจารย์ให้มีคุณวุฒิสูงขึ้นด้วยการส่งไป
ฝึกอบรม กูงาน และศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ในปี พ.ศ.2508 กรมการฝึกหัดครูเปิดฝึกอบรมครูสอนเด็กตามอกเป็นรุ่นแรก
ณ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา ตามความต้องการของโครงการทดลองให้เด็กตามอกเรียน
ร่วมกับเด็กปกติ เพื่อที่ว่าเด็กตามอกจะสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาขึ้นไป

ในปี พ.ศ.2511 กรมการฝึกหัดครูได้เปิดสอนนอกเวลา ทั้งนี้เพราะมี
นักศึกษาสมัคร เข้าเรียนในสถานศึกษาฝึกหัดครูทั่วประเทศจำนวนมาก ได้เปิดสอน
นอกเวลาครั้งแรกที่วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา วิทยาลัยครูสวนสุนันทา โดย
เปิดสอนหลักสูตร ป.กศ. ชั้นสูงก่อน

ในปี พ.ศ.2517 คณะรัฐมนตรีมีมติให้ยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษา เป็นมหาวิทยาลัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า "มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ"

ในปี พ.ศ.2518 ได้มีพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู และได้ประกาศใช้ ในราชกิจจานุเบกษา ให้วิทยาลัยครู เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ ให้การศึกษาวิชาการและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัย ส่งเสริมวิชาชีพ และ วิจัยฐานะของครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารการศึกษา ทำนุบำรุงวัฒนธรรม และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยวิทยาลัยครูยังคงสังกัดอยู่ในกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

กรมการฝึกหัดครู ได้ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครูในปี พ.ศ.2517 - 2518 เพื่อใช้เป็นหลักในการสอนฝึกหัดครูระดับต่าง ๆ คือระดับ ป.กศ. และระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรระดับ ป.กศ.สูง และระดับปริญญาตรีนั้นรวมเป็นหลักสูตรการฝึกหัดครู ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 หลักสูตรนี้มีเป้าหมายที่จะผลิตครูที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อให้เข้าใจในหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพแวดล้อม และสังคม สามารถนำความรู้ความสามารถและความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของครู มาพัฒนาการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมได้เป็นอย่างดี

ฉะนั้น ในการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู โดยเฉพาะในระดับปริญญา นอกจากรอคำนึงถึงความสอดคล้องกันระหว่างการพัฒนาการฝึกหัดครู การพัฒนาการศึกษาทั่วไป และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว ยังพิจารณาถึงบทบาทครู ในฐานะของผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยครูพร้อมที่จะ เป็นผู้นำในท้องถิ่นที่เหมาะสมกับสภาพของสังคม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของชาติ

1.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ปีพ.ศ. 2535

ตามแผนการศึกษาแห่งชาติปีพ.ศ. 2535 หมวดที่ 3 ใ้กล่าวถึงแนวนโยบายการศึกษาในข้อที่ 6 ว่าปฏิรูปการฝึกหัดครูและการพัฒนาครูประจำการ โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะ เพื่อสร้างจิตสำนึกของความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและวิชาการให้ไ้มาตรฐาน และยกฐานะของวิชาชีพครูให้สูงขึ้น และในหมวดที่ 4 ใ้กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาในเรื่องครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. พัฒนาระบบการคัดเลือกผู้เข้าศึกษาวิชาชีพครู เพื่อให้ใ้ผู้ที่มีความสนใจ ความถนัดและความตั้งใจจริงในการเป็นครูมาเรียนและประกอบอาชีพครู พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมใ้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพอื่นมาประกอบอาชีพครู โดยใ้ใ้รับการฝึกอบรมวิชาครูเพิ่มเติมก่อนประจำการ

2. พัฒนาระบบการฝึกหัดครู การอบรมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นใ้มีการฝึกปฏิบัติและการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรม ความสามารถในการสอนและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างการประยุกต์และใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของชุมชน การฟื้นฟู อนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของประเทศ

3. ส่งเสริมใ้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางความคิด และเป็นผู้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ตลอดจนประสานแหล่งความรู้วิทยากรสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใ้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยน และกระจายความรู้อย่างกว้างขวาง

4. จัดอัตรากำลังของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อให้การใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของแต่ละหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของครูให้เหมาะสมกับวิชาชีพ พร้อมทั้งให้มีการกำหนดระเบียบ และวิธีการเพื่อยกฐานะอาชีพครู

6. จัดให้มีการกำกับดูแลคุณภาพ มาตรฐาน และการปฏิบัติวิชาชีพตามจรรยาวิชาชีพครู โดยการพัฒนาองค์กรวิชาชีพให้เข้มแข็ง และให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูที่มีกฎหมายรองรับ

1.4 ประเภทของครู

ยนต์ ชุ่มจิต (ยนต์ ชุ่มจิต, 2531: น. 22 - 27) ได้จำแนกครูออกตามประเภทต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. จำแนกตามลักษณะงาน ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1.1 ครูประจำบ้าน ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดถือว่าเป็นครูอันดับแรก หรือที่เรียกกันว่า "บูรพาจารย์"

1.2 ครูประจำโรงเรียน ได้แก่ ครูอาจารย์ที่สอนนักเรียนตามสถานศึกษา จะกระทำโดยสำนักหรือด้วยวิญญาของความเป็นครูอย่างแท้จริง หรือกระทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

1.3 ครูประจำวัด ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา หรือนักบวชในศาสนาอื่น ๆ ที่มีความรู้ความเข้าใจหลักคำสอนในศาสนาของตนอย่างเพียงพอ แล้วทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนเพื่อให้ประชาชนมีศีลธรรมคุณธรรมประจำใจ เป็นชีวิตที่มีคุณภาพ สามารถดำเนินชีวิตของตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.4 ครูประจำโลก ได้แก่ พระบรมศาสดาของพระพุทธศาสนา และศาสดาของศาสนาต่าง ๆ ที่โคคนพบหลักธรรมคำสอนอันประเสริฐ แล้วนำหลักธรรมนั้น ๆ มาเผยแพร่อบรมให้มวลมนุษยในโลกใญ่ใ้เข้าใจ แล้วนำไปประยุกต์ปฏิบัติเพื่อความสุขความเจริญและความร่มเย็นแห่งชีวิต

2. จำแนกตามคุณภาพและแรงจูงใจ สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ

2.1 พวกก้าวหน้า (the upward - mobiles) ได้แก่ ครูอาจารย์ ที่มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสตามันการศึกษาเป็นอย่างดี สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์กับสตามันอย่างเต็มที่

2.2 พวกเฉยเมย (the indifferent) ได้แก่ ครู อาจารย์ ที่ไม่ยึดถือความสำเร็จในงานหรืออำนาจที่ควรมีหรือควรไ้จากการดำรงตำแหน่งต่าง ๆ

ในสถาบัน มุ่งหารายได้พิเศษนอกสถาบัน มีบทบาทต่อสถาบันน้อยมาก และไม่ยอมเสียสละให้แก่สถาบันโดยเด็ดขาด

2.3 พวกผสม (the ambivalents) ได้แก่ ครู อาจารย์ ที่อยากได้ประสบความสำเร็จในงาน อยากดำรงตำแหน่งที่มีเกียรติและมีอำนาจในสถาบัน มีความจงรักภักดีต่อสถาบัน แต่ขาดความสามารถในการปรับตัว ไม่มีความสามารถในการทำงาน

3. จำแนกตามคุณธรรม สามารถจำแนกได้ 3 ประเภท คือ

3.1 เปลือกรู

ครูประเภทนี้จัดได้ว่าเป็นครูที่คอยในค่านคุณธรรมของความเป็นครูอย่างมาก ทั้งนี้อาจจะเกิดจากการมีศิษย์ที่จะมาเป็นครูแม่แทนอยู่ตั้งแต่แรกเข้าเป็นนักศึกษาครู หรืออาจจะเกิดจากสิ่งแวดล้อมซึ่งใจไม่มีพฤติกรรมบางอย่างที่ทำลายภาพพจน์ของความเป็นครู หรือมีฉะฉานก็เกิดจากนิสัยอันดาวรที่ติดตัวก็เป็นได้ ครูประเภทเปลือกรูนี้มีวิญญาณครูน้อยมาก จะทำการสอนไปวันหนึ่ง ๆ เพียงเพื่อให้วันเวลาผ่านไป ไม่คำนึงว่าศิษย์ของตนจะดีหรือชั่วอย่างไร เปรียบเทียบได้กับเปลือกของต้นไม้ ซึ่งหากคุณค่าอันสำคัญคือเปลือก บางครั้งอาจไร้ค่ากว่าเปลือกของต้นไม้เสียด้วยซ้ำ เพราะเปลือกไม้บางชนิดยังให้ประโยชน์ในการนำมาทำเป็นตัวยาสุมไพรสำหรับรักษาโรคบางชนิดได้

ตัวอย่างพฤติกรรมของครูประเภทนี้ เช่น

- มาโรงเรียนสายเป็นประจำ
- งานไม่ทำเอาแต่คุย
- ทำงานชุกตลอดเวลา
- ขอบคุคาเด็กไร เหตุผล
- งานของตนทำไม่เป็น
- เขาจกเข็นกินแต่เหล้า

- ไม่สร้างเมฆเข้าห้องสอน
- หนีไปนอนยามเมื่อเวลา
- พุคเพื่อเจอกับลูกศิษย์
- คักจรีทเจอร์จา
- เจ้านายมาทำเป็นขยัน
- วันทั้งวันไม่อยู่ที่
- หาความดีโดยไม่สอน
- เล่นละครหลอกเจ้านาย
- ไปค้าขายเวลาราชการ
- ทำหยอนยานเป็นพ่อพระ
- เอาชนะระราน
- ขอชุกวานไว้ตลอด
- บนออกจู้
- เป็นหนี้เกินตัว
- ขอมมัวแต่อบาย
- ไม่ชวนชวายเป็นหาความรู้
- อยู่เป็นครูไปวัน ๆ

าสา

3.2 เนื้อครู

ครูประเภทนี้จักได้ว่าเป็นครูที่มีคุณธรรมของความเป็นครู สูงกว่าครูประเภทแรก มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ขึ้น กล่าวคือ พยายาม ทำหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มาสอนเด็กตามหน้าที่ ตามกำหนดเวลา เมื่ออยู่นอกเวลาแล้วไม่สนใจในการอบรมสั่งสอน ศิษย์จะติจะเลวอย่างไรไม่สนใจ ถ้าเป็นนอกเวลาทำการสอน ในเวลาสอนก็จะเน้นแต่เนื้อหาวิชาตามหลักสูตรเป็น- ประการสำคัญ ไม่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในขณะสอน เช่น ถ้าสอนวิชา

คณิตศาสตร์ก็จะเน้นแก่นเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ถ้าสอนคือปะก็จะเป็นความรู้ความสามารถในทางคือปะโดยเฉพาะเท่านั้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ครูประเภทนี้ยังมีว่ามีความดีกว่าครูประเภทเปลือกรู เพราะมีคุณธรรมสูงขึ้น จึงเปรียบเทียบได้กับเนื้อไม้ ซึ่งมีประโยชน์ใช้สอยมากกว่าเปลือกไม้

ตัวอย่างพฤติกรรมของครูประเภทเนื้อครู เช่น

- สอนหนังสือตามหลักสูตร
- มักไม่พูดเรื่องจรรยา
- ถึงเวลาจะมา
- ไล่เวลา กลับ
- ไม่ส่ำหับคุณนิสัย
- เรื่องวินัยไม่กล้าเน้น
- ทำไม่เป็นแค่สอนได้
- ชอบแต่งกายนำสมัย
- ของไทย ๆ ไม่นิยม
- ชอบชื่นชมกับของนอก
- ใช้ชีวิตนอกเวลาสอน
- ไม่เอื้ออาหารทอศิษย์
- ไร้ความคิดสร้างสรรค์
- ทำงานทุกวันตามหน้าที่
- หมดธรรมนิยมประเพณีไม่สนใจ

๑๑๑

3.3 แกนครู

ครูประเภทนี้เป็นครูที่มีคุณธรรมของความเป็นครูสูง เป็นครูในอุดมคติ เป็นครูเพราะมีความศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริงทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต กล่าวคือ ก่อนที่จะเข้ามาศึกษาวิชาชีพครูก็มีความศรัทธาในความเป็นครู

อย่างจริงจังอยู่แล้ว ขณะที่ศึกษาเขาเรียนวิชาชีพครูก็มุ่งมั่นชวนชวายีให้ความสนใจในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ เพื่อความเป็นครูที่ดี ไม่วันทันไหนหรือปล่อยให้ไปตามสิ่งเขี่ยวนต่าง ๆ เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้วก็ไปประกอบวิชาชีพครูด้วยความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของครูที่ดีตลอดเวลา ถ้าบุคคลใดเป็นไปตามที่กล่าวมานี้สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแกนครูอย่างไม่ต้องสงสัยเลย ครูประเภทนี้เทียบได้กับแกนของต้นไม้ เพราะเป็นส่วนที่แข็งแรงที่สุด มีคุณค่าในการนำมาใช้สอยเพราะมีความคงทนเป็นอย่างดี

ตัวอย่างพฤติกรรมของครูประเภทแกนครู เช่น

- มาโรงเรียนแต่เช้า
- กลับถึงเหย้าเมื่อเย็น
- สอนศิษย์ให้คิดเป็น
- ทำตัวเช่นที่สอนศิษย์
- ไม่ติดสุรา
- ไม่เป็นชู้ยาคีคมุหรี
- หนี้สินไม่มี
- กินพอดีไม่ฟุ้งเฟ้อ
- ไม่เพ้อเจ้อค้นหา
- ให้เวลาสอนเพิ่ม
- สอนซ่อมเสริมเด็กเรียนช้า
- มีเมตตาแก่ทุกคน
- ไม่ทุกชนมั่วโลภก็ย
- ไม่เป็นเผด็จการพนัน
- ชยันอบรมศิษย์
- เป็นมิตรกับทุกคน
- ฝากนอานตำรา

- คนควาหาความรู้
- กตัญญูกตเวที
- เอื้ออาทรมิตรสหาย
- ไม่แต่งกายนำสมัย
- ทำจิตใจเบิกบาน
- พูดอ่อนหวานน่าฟัง
- ยืน เดิน นั่ง เป็นผู้มี

1.5 ครูตามแนวปรัชญาต่าง ๆ

1. ปรัชญาสาระนิยม (Essentialism) มาจากลัทธิปรัชญา
จิตนิยม (Ideakism) ครู คือ แม่พิมพ์ที่ตีทั้งค้ำความรู้และความประพฤติ

2. ปรัชญาสัจจวิถีนิยม (Perennialism) มาจากลัทธิ
ปรัชญาสัจจนิยม หรือวัตถุนิยม

ครู คือ ผู้สาธิตที่ดี บุคลิกภาพของครูไม่สำคัญเท่าความสามารถ
ในการอธิบาย การใช้สื่อการสอนหรือการสาธิต

3. ปรัชญาพัฒนาการ (Progressivism) มาจากลัทธิปรัชญา
ปฏิบัตินิยม หรือประสบการณ์นิยม (Pragmatism) หรือ (Experimentalism)

ครู คือ เพื่อนและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า และเป็นผู้อำนวยความสะดวก
ในการค้นคว้าทดลองให้นักเรียน

4. ปรัชญาภวาทนิยม (Existentialism)

ครู คือ ผู้คอยแนะนำช่วยเหลือ กระตุ้นให้นักเรียนค้นคว้าและรู้จักตนเอง

5. ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

ครู คือ ผู้ทันสมัยต่อโลกปัจจุบันและผู้สร้างสรรค์ประชาธิปไตยในสังคม

การจัดการศึกษาเพื่อให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์นั้น จะยึดถือแนวทางตาม
ปรัชญาใดปรัชญาหนึ่งย่อมไม่เป็นการเพียงพอ เพราะปรัชญาการศึกษาของแต่ละกลุ่ม
ย่อมมีทั้งส่วนดี และข้อบกพร่องอยู่ในตัว จึงจำเป็นต้องอย่างยี่งสำหรับผู้นำมาใช้ที่จะต้อง
พิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชาติ วิธีการที่ดีคือ
ใช้แนวความคิดหรือหลักการของหลาย ๆ ปรัชญามาผสมผสานกัน นั่นคือ พยายาม
นำข้อดีของเขามาใช้นั่นเอง

ในทำนองเดียวกัน ประชญาที่ครูควรระยึกถือเพื่อ เป็นแนวทางในการ
ทำงานนั้น ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของไทยเรา
ความที่ผู้เขียนได้เสนอปรัชญาของครุฑตามแนวปรัชญาต่าง ๆ มาข้างต้นนี้ แต่ละความ
คิดย่อมมีส่วนที่เกี่ยวกันทั้งนั้น แต่ที่ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับสังคมและ
วัฒนธรรมไทยเรา คือ ปรัชญา ที่ว่า "ครู คือ แม่พิมพ์ที่ตีทั้งในค่านความรู้และ
ความประพฤติ" ในขณะที่เดียวกัน นอกจากครูจะเป็นแม่พิมพ์ที่ตีแล้ว ยังจำเป็น
อย่างยิ่งที่จะต้องนำหลักการที่ดี ๆ ของปรัชญาอื่น ๆ มาใช้ด้วย